

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Балшић С. Смиљана
Датум и место рођења	10.10.1961., Брезојевице, Плав, Република Црна Гора

Основне студије

Универзитет	Београд
Факултет	Пољопривредни факултет
Студијски програм	Агроекономија
Звање	Дипломирани инжењер пољопривреде
Година уписа	1981/82.
Година завршетка	1994.
Просечна оцена	6,54

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Београд
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Међународна економија
Звање	Магистар економских наука
Година уписа	2004/05.
Година завршетка	2010.
Просечна оцена	
Научна област	Економске науке
Наслов завршног рада	„Примена мултиваријационих процедура у анализи спољне трговине земаља у транзицији“

Докторске студије

Универзитет	
Факултет	
Студијски програм	
Година уписа	
Остварен број ЕСПБ бодова	
Просечна оцена	

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ У СПОЉНОЈ ТРГОВИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У ФУНКЦИЈИ ПОБОЉШАЊА НЕТО ДЕВИЗНОГ ЕФЕКТА
Име и презиме ментора, звање	Проф. др Иван Марковић, ванредни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ 8/18-01-007/14-022 У Нишу, 04.12.2014.године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	192
Број поглавља	3
Број слика (шема, графика)	4
Број табела	22
Број прилога	-

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Балшић, С. Смиљана, (2014). <i>The Features of the transitional countries international trade</i>, објављен у Зборнику радова са међународног научног скупа под називом „Дани Арчибалда Рајса“, Полицијска академија у Земуну, Београд: 497-503.</p> <p><i>Након пада Берлинског зида земље које су биле иза „гвоздене завесе“ су напустиле модел централно-планског привређивања и окренуле се развоју тржишне економије. Популарно назване земље у транзицији су биле пред изазовом остваривања великог броја циљева. Сваки од њих је претпостављао значајна финансијска улагања, било из оскудне домаће акумулације или задуживањем у иностранству. Првенствена окренутост ка ЕУ условила је усклађивање њихове спољне трговине са правилима које је наметнула ова економска интеграција, чиме је добрим делом повећан нето девизни ефекат.</i></p>	М33
2	<p>Балшић, С. Смиљана, (2014). <i>Макроекономски аспекти међународне трговине</i>, објављен у књизи „Економија теорија и пракса“, Факултет за економију и инжењерски менаџмент, Нови Сад: 50-68.</p> <p><i>Међународни трговински токови имају изражен значај са становишта развоја привреде и региона. На неки начин они се могу сматрати круцијалним фактором економског раста одређене економије. Не постоји земља у свету која свој раст заснива на самодовољности економских и финансијских ресурса, те је стога упућена на међународну трговину, чији се коначни салдо одражава на степен раста и макроекономске варијабле. Структурне промене у спољној трговини детерминисане су општим варијаблама раста, чиме је, у доброј мери смањен простор за видљивији пораст нето девизног ефекта.</i></p>	М33
3	<p>Балшић, С. Смиљана, (2014). <i>Допринос погрешних мера економских политика земаља у транзицији појави корупције у међународној трговини</i>, објављен у Зборнику радова другог међународног скупа “Право и изазови XXI века“, Брчко: 217-229.</p> <p><i>Корупција је пратилац свих држава и свих система. Како се држава мења и развија, мењају се и појавни облици њеног испољавања. Она све више постаје предмет истраживања међународних институција и организација, државних органа, светске јавности, научника и истраживача. Област међународне трговине је веома плодно тло за развој различитих облика коруптивног деловања. Борба против корупције у међународној трговини може бити ефикасна једино ако се сагледа њено право место у друштвено-економском и политичком систему. Улога државе у спровођењу превентивних и кривичних мера је посебно наглашена.</i></p>	М33

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА **НЕ**

У извештају Комисије за оцену стручне и научне подобности предложене теме и кандидата за израду докторске дисертације на Економском факултету Универзитета у Нишу бр. 04-2615 од 19.09.2014. године, наводи се да кандидат Мр Смиљана Балшић испуњава предвиђене критеријуме за покретање поступка за оцену и одбрану докторске дисертације, према члану 20. став 5. тачка 3.4. и 3.6. Правилника о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Ради испуњења дефинисане сврхе и реализације постављеног циља, предмет докторске дисертације је садржајно структуриран у три логички компатибилна дела. Овим деловима претходи Уводни део рада у којем је изложен предмет и циљ истраживања, као и сажети приказ структуре рада по поглављима. Прва два поглавља рада су теоријско-концептуалне природе и садржајно су дефинисана тако да представљају водич за реализацију емпиријског истраживања. Оквир емпиријског истраживања, приказ и анализа резултата представљају садржај треће целине рада.

У првом делу рада приказан је теоријски приступ елементима увозне зависности привреде једне економије, затим положај Србије у светској трговини, анализа цена у спољној трговини и спољнотрговинско пословање предузећа у Србији. Економски ресурси имају, по правилу, алтернативне могућности употребе. Различите комбинације употребе ограничених ресурса доводе до различитог степена задовољавања друштвених и појединачних потреба. Задатак је економије да изнађе такву комбинацију коришћења расположивих извора која ће осигурати максимално задовољавање потреба.

Због тога је један од најважнијих проблема квантитативне економске анализе проблем избора такве комбинације која ће одређену функцију економског циља максимирати, односно минимизирати уз поштовање ограничених расположивих ресурса. С обзиром да је анализа увозне зависности производне структуре земље у развоју посебно значајна код прављења њихових планова развоја, свака планирана варијанта финалне потрошње захтева одговарајућу производњу сваког сектора, а она увоз одговарајућих производа, који ће ту производњу омогућити. Зато је кандидат посебно приказао директну, укупну и увозну зависност појединих компоненти финалне потрошње, односно увозну зависност извоза. Потом је објашњен каузални однос између платног биланса, односа размене и утицаја на нето девизни ефекат Србије.

У другом делу је анализиран потпунији теоријски оквир истраживања спољне трговине, као и њен историјски развој. Такође, истражен је спољно трговински систем, као и утицај који процес глобализације има на спољну трговину, као и анализа структуре спољне трговине Републике Србије. Сагледане су могуће опције унапређења конкурентности извоза Србије, као и неопходност промене стратегије Републике Србије за привлачење страних директних инвестиција, као и значај чланства у међународним економским интеграцијама. С обзиром да је наша земља веома активан учесник у свим видовима економске сарадње, у овом поглављу се истражује и ангажовање Републике Србије у билатералним, регионалним и мултилатералним облицима сарадње, на основу чега се закључује каква је улога међународних економских односа у њеном привредном развоју. Истраживање се наставља анализом односа размене Републике Србије, на основу које су донети одређени закључци када су се односи размене погоршавали и били неповољни за српску привреду, али и када је Република Србија имала користи од промена у односима размене. Ово поглавље се завршава синтетизовањем промена спољне трговине, као и улоге и значаја експанзије спољне трговине у стабилизацији српске привреде.

У трећем делу кандидат је истражио конкретне утицаје промена у спољној трговини Републике Србије у функцији побољшања нето девизног ефекта као дела стратегије у економским односима са остатком света. Приказане су разлике између институционалног и функционалног концепта спољнотрговинске политике Републике Србије и могуће консеквенце по нето девизни ефекат. Основни мотив нових интеграционих трендова који се јављају почетком декаде деведесетих година XX века био је остварење пословне кооперације или тзв. функционалне интеграције, за разлику од институционализоване интеграције која је одговарала претходно примењиваном моделу развоја. Од кључне важности за успостављање макроекономске стабилности и одрживог привредног раста јесте вођење рационалних економских политика, а посебно спољнотрговинске. Структурне промене у спољној трговини Републике Србије се намећу као потребан, али не и довољан услов бржег привредног раста преко повећања капацитета привреде за производњу, штедњу и извоз. При разматрању варијанти привредног развоја посебна пажња се мора поклонити утврђивању њихових ефеката на извоз и увоз земље у склопу анализе увозне зависности. Тиме се добија реална вредност извоза оличена у нето девизном ефекту.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације *(до 200 речи)*

Главни допринос докторске дисертације је потврда полазне и допунских хипотеза о значају структурних промена спољне трговине за остваривање конкурентских предности и пораста нето девизног ефекта. У пријави теме докторске дисертације кандидат је за циљ истраживања одредио давање одговора на следећа питања:

Генерална хипотеза истраживања: Корените, структурне промене у спољној трговини су неопходан услов за пораст нето девизног прихода од извоза, смањење спољнотрговинског дефицита и обезбеђење макроекономске стабилности у Републици Србији.

Прва посебна хипотеза истраживања: Подржавањем развојних пројеката у области индустрије ангажовањем високе технологије и обучене радне снаге доприноси се уравнотежењу платног биланса Републике Србије.

Друга посебна хипотеза истраживања: Подстицањем и субвенцијом делатности са компаративним предностима, као што су пољопривреда, аутомобилска, металска, као и прехрамбена и наменска индустрија, биће повећан извоз у тим гранама привреде, што ће имати позитиван утицај на нето девизни ефекат.

Трећа посебна хипотеза истраживања: Раст конкурентности извозно оријентисаних предузећа позитивно ће утицати на одлуку мултинационалних компанија о куповини инпута пореклом из Републике Србије.

Четврта посебна хипотеза истраживања: У условима глобализације селективна и привремена заштита домаће производње је од посебног значаја како за развијене, тако и за земље у развоју.

Пета посебна хипотеза истраживања: Усвајањем европског правног и институционалног оквира, либерализацијом токова међународне трговине и капитала и стварањем стабилног економског окружења побољшаће се конкурентска позиција домаће привреде у међународним оквирима што ће позитивно утицати на превазилажење вишегодишње економске кризе и оживљавање и подизање привредне активности Републике Србије.

О свим наведеним хипотезама понуђени су вредни и добро аргументовани закључци, те закључујемо да су циљеви и задаци садржани у пријави дисертације у високој мери испуњени спроведеним истраживањем.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

У питању је захтевна и актуелна тема, што довољно указује, на велики значај и сложеност ове проблематике са економско-социјалног аспекта. Упркос томе, ова материја, изузев уџбеничких прегледа, у економској теорији није била предмет свеобухватног изучавања. Отуда и само одређење, па и одважност, аутора да је обради у оквиру и на нивоу докторске дисертације вредно похвале и признања. При томе је аутор себи поставио за циљ да у оквиру широко постављеног, довољно развијеног и логички структурираног система изучавања, а на основу критичке анализе релевантне теорије и праксе расветли бројна питања везана за значај нето девизног ефекта. Основу за изучавање каузалности спољне трговине и нето девизног ефекта аутор поступно гради кроз излагање историјата ових феномена, улоге спољне трговине и упоредне анализе одређеног броја држава са најбогатијом теоријом кроз призму промена у српској привреди. Баш у томе је и посебна вредност ове дисертације посматрано како са начелно теоријског, тако и са практичног аспекта. Закључци аутора у вези са актуелним проблемима промене структуре спољне трговине српске привреде и облицима њеног ограничења, по својој природи, су непосредно апликативне природе и, као такви, корисни за економску и другу праксу. Сви скупа су логични, образложени, довољно амбициозни и самостални, а у највећем броју случајева прихватљиви. У свом раду аутор се успешно служи широко познатим и признатим савременим научним методама примереним економској науци.

Допринос корпусу знања у области анализе нето девизног ефекта пружен је кроз емпиријску проверу дефинисаних хипотеза. Уз закључна разматрања изграђена на бази добијених резултата, изложене су и одређене импликације и препоруке за унапређење нето девизног ефекта у Републици Србији.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Комисија је утврдила да решења предложена у докторској дисертацији кандидата која се тичу значаја структурних промена спољне трговине на нето девизни ефекат Републике Србије имају значајну примену у будућим теоријским разматрањима, као и практичну примену приликом дефинисања места и улоге спољне трговине у матрици економског раста, и да одсликавају потпуно самостални научни рад кандидата. Представљени резултати рада у највећој мери се појављују први пут у научној и стручној јавности.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу детаљне анализе садржаја, коришћених метода, као и остварених циљева и доприноса истраживања, Комисија закључује да је кандидаткиња показала способности и знања неопходна за обављање научних истраживања. Докторску дисертацију одликује завидна научна заснованост и актуелност. Кандидаткиња је проучила обимну и релевантну литературу, коректно обавила теоријска и емпиријска истраживања и формулисала валидне закључке и препоруке за креаторе развојне политике и стратегије у предузећима и шире, на макроекономском нивоу. Недостатак научно фондираних истраживања у домаћој економској литератури у овој области успешно је надокнађен израдом ове докторске дисертације.

Имајући у виду све наведене аргументе, Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације са задовољством предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације кандидаткиње Смиљане Балшић под називом „СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ У СПОЉНОЈ ТРГОВИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У ФУНКЦИЈИ ПОБОЉШАЊА НЕТО ДЕВИЗНОГ ЕФЕКТА“ и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије

НСВ 8/18-01-005/16-060

Датум именовања Комисије

У Нишу, 11.07.2016. године

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Проф. др Ненад Станишић, ванредни професор		
	председник		
	Економске науке	Економски факултет Универзитета у Крагујевцу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
2.	Проф. др Иван Марковић, ванредни професор		
	ментор, члан		
	Економске науке	Економски факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	Проф. др Милош Тодоровић, редовни професор		
	члан		
	Економске науке	Економски факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	

Датум и место:
15.07.2016, Ниш